

Dr Daniel J. Treier , Przysłowia , Sesja 2, Przysłów 10-29, Cnoty

© 2024 Daniel Treier i Ted Hildebrandt

To jest dr Daniel J. Treier w swoim nauczaniu na temat Przysłów dla chrześcijańskiego życia. To jest sesja numer dwa, rozdziały Przysłów 10-29, Cnotliwy charakter.

To jest wykład drugi na temat tego, co nazywam czytaniem przysłów w życiu chrześcijańskim.

Przysłowia od 1 do 9 przedstawiają nam dwie drogi: drogę mądrości prowadzącą do życia i drogę szaleństwa prowadzącą do śmierci. Teraz, gdy te rozdziały nawołują nas do przyjęcia dziedzictwa mądrości przekazanego przez wiernych rodziców, Księgi Przysłów od 10 do 29 zbierają i przedstawiają Boskie objawienie, które wprowadziła część początkowa. Te stosunkowo duże zbiory zawierają sporadyczne skupiska tematów, które sygnalizują podstawową spójność dotyczącą życia moralnego.

Potrzebujemy zatem uporządkowanego wzoru do przedstawienia głównych kierunków tej nauki, a tradycja chrześcijańska dostarcza zarówno pozytywnych, jak i negatywnych opisów życia moralnego, o którym mowa w Księdze Przysłów. Pozytywem jest to, że Kościół jest głównym kontekstem, w którym rodzina, dom stworzenia dla formacji moralnej, może słusznie ukierunkować życie człowieka na cnotliwy charakter, co jest tematem naszego drugiego wykładu. Cnoty rozwijają głębokie dyspozycje, których efektem jest nawykowe rozpoznawanie i realizacja dobra, czyli tego, co należy czuć, myśleć i robić w określonych sytuacjach.

Ludzie nie rodzą się z cnotami, są stworzeni. Dlatego Księga Przysłów traktuje względną niewinność młodych jako niebezpiecznie niestabilną. Ludzie ostatecznie kształtują charakter w ten czy inny sposób.

Cnoty kardynalne, roztropność, wstrzemięźliwość, męstwo i sprawiedliwość, są w pewnym stopniu możliwe dla wszystkich ludzi jako stworzeń Bożych. Cnoty kardynalne dotyczą zasadniczo dobrego życia na tym świecie. Ich jedyny biblijny cytat jako taki pochodzi właściwie z nieprotestanckiego kanonu, Mądrości Salomona 8,7, a jeśli ktoś kocha prawość, jego trudy są cnotami, ponieważ uczy samokontroli i roztropności, sprawiedliwości i odwagi.

Nic w życiu nie jest bardziej opłaczalne dla śmiertelników niż to. Biorąc pod uwagę to skojarzenie z naturą i greckie pochodzenie tego schematu cnót, mówienie o cnotach kardynalnych wzbudziło pewne podejrzenia ewangelików chrześcijańskich. Jednakże ramy te oferują możliwości obywatelskiego i filozoficznego zaangażowania między chrześcijanami a chrześcijanami o alternatywnych tradycjach moralnych.

Jednocześnie cnoty te są kardynalne lub główne. To na nich opiera się głównie rozwój moralny, ponieważ zawierają w sobie odpowiednie pragnienia, a nie tylko zachowanie. Po popadnięciu w grzech ludzie nie są w stanie właściwie uporządkować swoich pragnień poza odkupieniem.

Zatem szczególne cnoty można w pewnym stopniu rozwijać dzięki integralności Bożego porządku stworzenia, nawet poza połączeniem z bojaźnią Pańską. Ale ostatecznie, w pełnym zakresie, w sposób zintegrowany, nawet te cnoty kardynalne będą wymagały bojaźni Pana. To rozróżnienie pomiędzy częściową realizacją cnót w nieco fragmentaryczny sposób, ze względu na porządek stworzenia, a holistyczną, pełną integracją cnót z całym życiem, okazało się pomocne w książce Olivera O'Donovan'a *Resurrection and Moral* Zamówienie.

Cnoty teologiczne natomiast wyraźnie wymagają łaski odkupienia, dzięki której można osiągnąć, a następnie dążyć do prawdziwej wiary, nadziei i miłości. Mając do czynienia bezpośrednio z Bogiem, te rzeczywistości duchowe są ponad ludzkością, jak to ujął Tomasz z Akwinu. Dlatego należy je słusznie nazywać nie ludzkimi, lecz nadludzkimi, czyli boskimi cnotami – twierdzi – są one bowiem poza ludzką moralnością formą uczestnictwa w życiu Bożym przez Ducha Świętego.

Cnoty teologiczne wyrównują nas do naszego prawdziwego celu jako stworzeń Bożych, ale nie są one dostępne dla naszego wrodzonego czerpania ze stworzenia. Wynikają one z podjęcia przez Boga inicjatywy mającej na celu przywrócenie nas do wspólnoty przymierza, co może również nadać charakterystyczny charakter chrześcijańskiej praktyce cnót kardynalnych. Chcę zasugerować, że cnoty kardynalne i teologalne w tym wykładzie oraz siedem grzechów głównych lub wad głównych, o których będziemy mówić w następnym wykładzie, choć nie wywodzą się bezpośrednio z Przysłów, to jednak pasują, odpowiadają zawarte w tej książce nauki moralne i dostarczają nam przydatnego sposobu uporządkowania większości głównych akcentów tej nauki.

Cnoty i wady stanowią język, w ramach którego możemy badać, porządkować i podsumowywać nauki zawarte w Księdze Przysłów. Całkiem dobrze rozumiemy fakt, że Księga Przysłów nie jest zainteresowana jedynie promowaniem lub zakazaniem określonych zachowań, ale przygląda się zachowaniom, aby zająć się charakterem. Już w pierwszym wykładzie pokazałem, że Księga Przysłów promuje postęp moralny i mądrość, a w szczególności postawę do przyjęcia duchowego dziedzictwa rodziców i wspólnoty przymierza.

W miarę upływu czasu Księga Przysłów będzie nadal nie tylko mówić o konkretnym zachowaniu, ale także będzie sprzyjać kształtowaniu charakteru. W ten sposób Księga Przysłów może dostosować się do przedstawianego przez tradycję chrześcijańską przedstawienia tych cnót kardynalnych i teologicznych, ale także je uzupełniać i

udoskonaląc. Poniższy przegląd tych cnót w Księdze Przysłów nie opiera się wyłącznie na jakiegokolwiek hebrajskiej terminologii dotyczącej którejkolwiek z nich.

Zamiast tego przeszukamy różne zbiory pod kątem odpowiednich pojęć, które mogą obejmować szereg słownictwa i wersetów dotyczących dowolnego konkretnego tematu. Mam zamiar przywiązywać dość dużą wagę do cytowania różnych Przysłów, ponieważ uważam, że są one przeznaczone do spotkań ustnych i że Przysłowia mogą wykonać o wiele więcej pracy lepiej niż moje wyjaśnienia na ich temat. Postaram się więc umieścić tutaj wystarczającą liczbę cytatów, aby zachować formę, a nie tylko treść Księgi Przysłów.

Pierwsza z cnót kardynalnych, roztropność, pełni funkcję wyższego rzędu, polegającą na regulowaniu pozostałych, podczas gdy pozostałe trzy cnoty są główne w swoich poszczególnych sferach. Roztropność nimi rządzi. Nakazuje działanie i reakcję w oparciu o rozum, a nie kapryśną pasję, przy jednoczesnym poszanowaniu specyfiki indywidualnych sytuacji.

Sprawiedliwość oddaje wówczas to, co należne w naszych czynach, w odniesieniu do Boga i innych. Męstwo umożliwi właściwe życie, nawet w obliczu trudności i ostatecznie śmierci. Wstrzemięźliwość będzie powstrzymywała cielesne apetyty.

Roztropności nie należy mylić z nieśmiałością, strachem, podstępem lub dwulicowością. Wręcz przeciwnie, jak mówi Katechizm Kościoła Katolickiego, roztropność jest cnotą, która pozwala rozumowi praktycznemu rozeznawać w każdych okolicznościach nasze prawdziwe dobro i wybierać właściwe środki jego osiągnięcia. Kieruje innymi cnotami, ustalając zasady i miary.

Kiedy zatem zaczniemy przechodzić do Przysłów, powinno być przede wszystkim oczywiste, jak bardzo Księga Przysłów ceni roztropność. Temat rozdziałów od pierwszego do dziewiątego „Zdobądź mądrość” i jej kontekst, doktryna dwóch dróg, powtarzają się bez końca w pozostałej części książki. Antytetyczny paralelizm, który jest tak częsty, szczególnie w rozdziałach 10-15 Księgi Przysłów, ten antytetyczny paralelizm, w którym jedna linia przedstawia jedną stronę medalu, a potem, ale, a potem coś przeciwnego.

Ten antytetyczny paralelizm wzmacnia tę wartość roztropności w sensie literackim, wartość mądrości i umiejętności życia w określonych sytuacjach i unikania głupoty. Wśród innych charakterystycznych przejawów wartości roztropności w Księdze Przysłów od 10 do 29 znajdują się kontrasty między domyślnym ludzkim sposobem myślenia a mądrością Bożą. Na przykład ludzki umysł może obmyślać wiele planów, ale to jest cel Pana, który zostanie ustalony 19:21.

Zatem roztropność jest społecznie konieczna, jak sugeruje cały szereg wersetów. Rodzice rozkoszują się mądrymi dziećmi, a roztropność daje władzę i prawdziwe

bogactwo. Istnieją strumienie wersełów na każde z tych podsumowujących twierdzeń.

Przechodząc od wartości rozwagi do jej elementów, kluczową ilustracją jej elementów jest planowanie z wyprzedzeniem. Na przykład w rozdziale 10 wersecie 5 dziecko, które zbiera się latem, jest roztopne, ale dziecko, które śpi w żniwa, przynosi wstyd. Inaczej mówiąc, niż planowanie z wyprzedzeniem, należy unikać pośpiechu.

Na przykład, czy w rozdziale 29 wersecie 20 widzisz kogoś, kto mówi pochopnie? Większa nadzieja jest dla głupca niż dla kogokolwiek takiego. Temat myślenia przyszłościowego i unikania pośpiechu łączy się tutaj z faktem, że mowa jest istotną dziedziną roztopności. To prawda, jeśli chodzi o czas.

Słowo wypowiedziane właściwie jest jak złote jabłko w srebrnej oprawie, 2511. Jest to również prawdą w odniesieniu do słuchania, co jest pokrewną formą ostrożnego unikania pośpiechu. Jeżeli ktoś daje odpowiedź przed wysłuchaniem, jest to głupota i wstyd, 1813.

Inną częstą ilustracją wrażliwości mówionej mądrości na sytuację i bardzo powszechną ilustracją uczenia się, jak dobrze czytać i ogólnie używać Przysłów, znajdziemy w rozdziale 26, wersełach 4 i 5. Nie odpowiadaj głupcom według ich szaleństwa, bo inaczej sam bądź głupcem. Odpowiadaj głupcom według ich głupoty, bo inaczej będą mądrzy we własnych oczach. Czy te powiązane z sobą Przysłowia sugerują, że zbieracz Przysłów nie wiedział, co czyni, czy też w jakiś sposób Przysłowia sobie zaprzeczają? Zupełnie nie.

Chodzi o to, że niektóre sytuacje wymagają jednej reakcji, a inne wymagają drugiej. Rozważna osoba to ta, która osiągnęła wystarczającą mądrość, aby rozemnać, która sytuacja wymaga jakiej reakcji. Znajomość tych przysłów z wyprzedzeniem pomoże nam rozpoznać dynamikę sytuacji i skupić się na jednym lub drugim kierunku.

Czy powinienem się skupić na tym, żeby samemu nie zostać głupcem? Cóż, w takim razie nie będę odpowiadać głupcowi w tej konkretnej sytuacji. Czy powinienem skupić się na pomaganiu osobie podatnej na szaleństwo, aby nie była mądra we własnych oczach? Czy w pewnym sensie można je wykupić? Cóż, w takim razie powinienem odpowiedzieć temu głupcowi według jego głupoty i tak dalej. Wiele truizmów z Księgi Przysłów zachęca zatem do rozważnej oceny możliwości i zasobów.

Jednak to, czego się unika, może być równie ważne, jeśli nie ważniejsze, niż to, co planuje się i do czego dąży. Krótko mówiąc, roztopność polega na słuchaniu rodziców i innych mądrych ludzi, aby sprzyjać większemu rozwojowi mądrości wraz z różnymi formami samokontroli i planowania strategicznego, a nie głupiej

samodzielności. Zatem już wiele poruszyliśmy na temat nabywania roztropności obejmującej bojaźń Bożą, unikanie głupoty, zwracanie uwagi na rodziców i tak dalej.

W tym miejscu możemy dodać, że nabywanie roztropności często wiąże się z reagowaniem na karcenie. Głupiec gardzi pouczeniami rodziców, lecz kto słucha napomnień, jest roztropny 15:5. Ci, którzy lekceważą pouczenia, gardzą sobą, lecz ci, którzy słuchają napomnień, zyskują zrozumienie, 15:32. Nagana uderza głębiej w roztropnego człowieka niż sto ciosów w głupca, 17:10. Co bardziej pozytywne, roztropność może zyskać na radach. Bez rady plany się nie udają, ale przy wielu doradcach udaje się, 15:22. Catherine Dell Reilly komentuje w tym miejscu, że jest to najlepszy argument komisji, jaki kiedykolwiek słyszałem.

Nawet wtedy nie jestem pewien, czy jest to wystarczający argument dla komisji. W każdym razie ludzie, którym brakuje bojaźni Pańskiej, mogą częściowo nabyć tę cnotę roztropności w pewnych szczególnych aspektach życia dzięki wspólnej łasce ich stwórcy, która leży u podstaw ludzkiej kultury, a nawet umożliwia Izraelowi zapożyczanie i uczenie się od przysłów z innych krajów. kultury. Paganie mogą dostosować swoje życie do elementów stworzonego porządku i w ten sposób zdobyć pewną roztropność poprzez unikanie szaleństwa, zwracanie się do rodziców, otrzymywanie karcenia i szukanie rady.

Czyniąc to jednak, ich życie pośrednio świadczy o autorytatywnym planie Boga dotyczącym ludzkiego rozkwitu i nie będą mieli w pełni zintegrowanej, całościowej i wszechstronnej roztropności poza bojaźnią Pańską. Przepraszamy, komputer przeszedł w stan uśpiania. Druga cnota kardynalna, sprawiedliwość, stoi w obliczu podobnej dwuznaczności między naturą a łaską.

Sprawiedliwość, znów cytując nieco katechizm Kościoła katolickiego, polega na stałej i mocnej woli oddania tego, co się Bogu i bliźniemu należy. Sprawiedliwość w najpełniejszym sensie łączy pobożność wobec Boga z odpowiedzialnością wobec bliźnich, usposabiając nas do poszanowania praw każdego i do ustanawiania w stosunkach międzyludzkich harmonii, która sprzyja równości osób i dobru wspólnemu. Prorocy Starego Testamentu konsekwentnie traktują bałwochwalstwo i niesprawiedliwość jako nierozdzielnie ze sobą powiązane.

Ostateczne rozwiązania problemów społecznych obejmują zatem nie tylko obowiązki wobec bliźnich, ale także odpowiednie pragnienia. Aby urzeczywistnić wszechstronną sprawiedliwość, w końcu wymagane jest właściwie uporządkowane oddawanie czci. Zatem po pierwsze, Księga Przysłów przy wielu okazjach potwierdza tę potrzebę prawości, sprawiedliwości przed Bogiem.

Na przykład skarby zdobyte przez niegodziwość nie przynoszą korzyści, ale prawość wybawia od śmierci. 10:2. Bezbożni nie osiągają prawdziwego zysku, lecz ci, którzy

sieją sprawiedliwość, otrzymują prawdziwą nagrodę. 11:18. Błędne umysły są obrzydliwością dla Pana, lecz nienaganne postępowanie jest Jego upodobaniem.

11:20. Czynienie sprawiedliwości i sprawiedliwość jest miłsze Panu niż ofiara. 21:3. Taka prawość dotyczy wnętrza, a nie tylko tego, co zewnętrzne. Duch ludzki jest lampą Pana, przenikającą każdą najgłębszą część.

20:27. Ostatecznie taka prawość objawia się w działaniu, 20:11, a nie tylko w dobrych intencjach lub wysokiej samoocenie, co może wyjaśniać wskazówki zawarte w Księdze Przysłów, że niewielu ludzi jest naprawdę sprawiedliwych. 20:6-9. Oczywiście mądrość i sprawiedliwość można osiągnąć w pewnym stopniu jedynie poprzez unikanie głupich błędów. Jednak w pełnym tego słowa znaczeniu zły nie rozumie sprawiedliwości, lecz ci, którzy szukają Pana, rozumieją ją całkowicie.

28:5. Z tego powodu, gdy po drugie, badamy sprawiedliwość między ludźmi, miłość może być w pewnym sensie obowiązkiem, a nie tylko opcją. Niektórzy dają dobrowolnie, a mimo to stają się coraz bogatsi. Inni wstrzymują to, co się im należy.

Słyszysz tam zobowiązanie? I tylko cierpieć niedostatek. 11:24. Sprawiedliwi znają prawa biednych. Bezbożni nie mają takiego zrozumienia.

29:7. Nie chodzi o to, że biedni są automatycznie sprawiedliwi, ale jeśli chodzi o względne tendencje, konsekwencją tego jest kontrast między pewnymi niezrozumieniami Księgi Przysłów w odniesieniu do błogostawieństwa i kary. Jeśli chodzi o tendencje względne, czasami wynika z tego, że biedni są w lepszej sytuacji niż bogaci. 28:6. Lepiej być biednym i postępować uczciwie, niż żyć krzywo, choć bogaty.

W ten sposób, a może tylko w ten sposób, Księga Przysłów potwierdza opcję preferencyjną na rzecz biednych, ale z pewnością nie zakłada, że bogactwo automatycznie koreluje z łaską Bożą. W Księdze Przysłów znajdują się liczne ostrzeżenia przed nieuczciwie zdobytym zyskiem, będącym częstym źródłem bogactwa. Widzieliśmy już, że rozdział 10 i werset 2 odnoszą się do skarbów zdobytych dzięki niegodziwości.

Są też inne teksty, takie jak 11:1. Fałszywa równowaga jest obrzydliwością dla Pana. 15:27. Chciwi niesprawiedliwego zysku sprawiają kłopoty swoim domom, lecz ci, którzy nienawidzą łapówek, przeżyją. Wiele tekstów również zabrania przemocy, np. w Księdze Przysłów 24:15 i 16 przyznano, że czasami prawość może obrazić niegodziwych i w ten sposób prowadzić do wiktylizacji.

Fałszywi świadkowie i niesprawiedliwe orzeczenia to kolejna często potępiana forma ludzkiej niesprawiedliwości. 17:15. Zarówno ten, który usprawiedliwia niegodziwego,

jak i ten, który potępia sprawiedliwego, są jednakowo obrzydliwością dla Pana. 19:5. Fałszywy świadek nie pozostanie bezkarny, a kłamca nie ucieknie.

19:28. Bezwartościowy świadek naśmiewa się ze sprawiedliwości, a usta bezbożnego pozerają nieprawość. Jeszcze raz zatem sugerowałbym w złożonym obrazie, że miarę sprawiedliwości dla wspólnot ludzkich i prawości dla poszczególnych ludzi można osiągnąć dzięki pewnym podstawowym praktykom, które w zasadzie są dostępne dla każdego. Jeśli ludzie nie uciskają innych ani nie stosują przemocy wobec innych, jeśli nie dążą do niesprawiedliwego zysku lub nie gromadzą całego swojego bogactwa, nie pomagając innym, wówczas będą sprawiedliwi w uprawnionym, choć ograniczonym sensie.

Jeśli społeczność składa się z ludzi ucieleśniających taką prawość, a także sędziów i władców, którzy odmawiają łapówek i szukają prawdy, wówczas wynikająca z tego podstawowa sprawiedliwość może przynieść radość każdemu. Jednak ogólnie rzecz biorąc, Księga Przysłów nie napawa optymizmem co do zakresu takiej cnoty. Książka ta jest tak szeroko poświęcona niegodziwym praktykom, zwłaszcza wśród ludu Bożego, że jej antropologię trudno nazwać optymistyczną.

Co więcej, sprawiedliwość w najpełniejszym sensie ponownie polega na oddawaniu tego, co się należy, Bogu, a nie tylko innym ludziom, a Bóg przenika serce. Dlatego też, choć upadek nie zniszczył wszystkich możliwości cnót ludzkich i sprawiedliwości wspólnotowej, łaska odkupieńcza jest konieczna, aby na nowo skierować nas w stronę bojaźni Pańskiej, ku doskonaleniu natury, a w istocie bardziej fundamentalnie, aby przemienić kulturę, aby spełnił się Boży zamysł dotyczący stworzenia do skutku. W związku z tym następna cnota kardynalna, męstwo, jest konieczna, aby biedni i sprawiedliwi znieśli niesprawiedliwość, jaką mogą napotkać na ścieżce mądrości.

Męstwo łączy odwagę z cierpliwością. Cytując ponownie Katechizm: Męstwo jest cnotą moralną, która zapewnia stanowczość w trudnościach i stałość w dążeniu do dobra. Wzmacnia determinację do przeciwstawiania się pokusom i pokonywania przeszkód w życiu moralnym.

Cnota męstwa pozwala pokonać strach, nawet strach przed śmiercią, oraz stawić czoła próbom i prześladowaniom. Uzdalnia nawet do wyrzeczenia się i poświęcenia życia w obronie słusznej sprawy. Dlatego u osoby odważnej, cierpliwej i męskiej chwalone jest uparte dążenie i zdobywanie najważniejszych dóbr w życiu, nawet w obliczu potencjalnej utraty ważnych, ale mniejszych dóbr.

Nie samo cierpienie jest chwalone, ale priorytetowe traktowanie dóbr, do których powołał nas Bóg. W związku z tym męstwo jest kluczowym punktem, w którym Księga Przysłów jest antropologicznie podejrzliwa. Wiele osób może pochwalić się dobrą grą, lecz konieczność pouczania rodziców, ciągłego udzielania wskazówek i

częstych poprawek sugeruje, że Księga Przysłów realistycznie ocenia naszą wytrwałość lub jej brak.

Ta rzeczywistość dotycząca konieczności pielęgnowania roztropności jest przykładem tego, co filozofowie nazywali jednością cnót, że osiągnięcie jednej cnoty splata się z innymi. Dochodzenie sprawiedliwości wymaga roztropności, wiedzy o tym, co w danej sytuacji należy się. Ale trzeba także podążać za tą wiedzą i hartem ducha.

Męstwo jest również niezbędne do pokonania kuszących przeszkód na drodze do wstrzeźliwości. Cnoty są w pewnym stopniu zjednoczone, chociaż możemy je mieć w różnych proporcjach. Aby naprawdę mieć którąkolwiek z nich, trzeba mieć coś ze wszystkich cnót.

Konkretne przedstawienia męstwa jako takiego są w Księdze Przysłów skromne, mimo że jego konieczność jest wszędzie domniemana. Ostateczną podstawą męstwa jest, co nikogo nie dziwi, Bóg. Imię Pana jest potężną wieżą.

Wbiegają do niego sprawiedliwi i są bezpieczni. 18:10. Przysłowie uznaje potrzebę rozwijania wytrzymałości na różnego rodzaju cierpienia i uznaje dotkliwość bólu.

Serce zna swoją gorycz i nikt obcy nie podziela jego radości. 14:10. Nawet w śmiechu serce jest smutne, a końcem radości jest smutek.

14:13. Duch ludzki zniesie chorobę, ale kto zniesie ducha złamanego? 18:14. Wytrwałość dotyczy nie tylko życia wewnętrznego, ale także innych okoliczności zewnętrznych.

Cierpliwością można przekonać władcę, a miękki język może połamać kości. 25:15. Jak błotniste źródło lub zanieczyszczone źródło, są sprawiedliwi, którzy ustępują przed bezbożnymi.

25:26. Bezbożni uciekają, gdy nikt ich nie goni, ale sprawiedliwi są odważni jak lew. 28:1.

Bóg zapewnia różne środki, które podtrzymają nas w męstwie. 17:17. Przyjaciół kocha przez cały czas, a krewni rodzą się, aby dzielić przeciwności losu.

16:26. Apetyt pracowników działa na nich. Głód ich popycha do działania.

Księga Przysłów nie przedstawia męstwa jedynie jako osiągnięcia osobistego bohaterstwa. Opierając się na wsparciu rodziny i przyjaciół, a czasami czyniąc z konieczności cnotę, na przykład zaspokojenie głodu, męstwo odzwierciedla wszechwystarczające zaopatrzenie Boga dla stworzeń, które otrzymały dar czasu i

które mają odpowiednio rozwinąć charakter. Oprócz cierpliwego przeciwstawiania się złu, powinniśmy wykazywać się odwagą w pomaganiu innym.

Słynna Księga Przysłów 24:10-12. Jeśli zemdlejecie w dniu niedoli, a wasze siły będą małe, jeśli powstrzymacie się od ratowania zabranych na śmierć, tych, którzy chwajnie idą na rzeź, jeśli powiecie: Spójrzcie, nie wiedzieliśmy o tym, czyż nie ten, który czuwa nad twoją duszą, wiesz? I czyż nie odpłaci wszystkim według ich uczynków? Oczywiście, zarzut ten może zostać wykorzystany do uzasadnienia ekstremalnych działań wspierających jakąkolwiek ideologię, którą dana osoba pragnie wyznawać. Muszę mordować ludzi, żeby ratować ginących.

W niektórych przypadkach słyszeliśmy tego rodzaju twierdzenie w tych wersetach. Jednakże jedność cnót oznacza, że męstwo idzie w parze z roztropnością, sprawiedliwością i tym podobnymi. Zatem człowiek z pewnością jest mądry w kwestii tego, czego Bóg faktycznie wymaga odważnego działania.

Księga Przysłów 24:10-12 nie jest czekiem in blanco świadczącym o politycznej odwadze. Jest to zachęta, jeśli to konieczne, konfrontacja dla osoby, która wie, co należy zrobić, ale tego nie robi. Jakuba 4:17.

Wreszcie męstwo nadaje osobom starszym szczególną godność. Chwałą młodych jest ich siła, ale pięknem starców jest ich siwe włosy. 20:29.

Starsi i mądrzejsi zwykle idą w parze, biorąc pod uwagę całe życie przetrwania i atakowania zła. Siwe włosy to korona chwały. Można je zdobyć w prawym życiu.

16:31. Wreszcie, wśród cnót kardynalnych, wstrzemięźliwość powstrzymuje przyciąganie przyjemności i zapewnia równowagę w korzystaniu z dóbr stworzonych. Ludzie nie powinni kierować się jedynie instynktem, jak zwierzęta, ale powinni kierować swoimi pragnieniami w harmonii z rozumem.

Daleki od czynienia życia moralnego nadmiernie intelektualnym lub przeciwstawiającym się emocjom, ten aspekt intencjonalny szanuje nasze wyjątkowe powołanie dane przez Boga jako istotom ludzkim. Możemy przemyśleć i komunikować nasze wybory. Taka wstrzemięźliwość wymaga dyscypliny.

Kto kocha karność, kocha wiedzę, ale ci, którzy nienawidzą karcenia, są głupi. 12:1. Nasze pragnienia muszą początkowo zmienić się w podstawowym zakresie dyscypliny powitalnej.

Następnie mogą zmienić samą naturę swojej satysfakcji. Sprawiedliwi mają dość, aby zaspokoić swój apetyt, ale brzuch bezbożnych jest pusty. 13:25.

Jeśli znalazłeś miód, zjedz tylko tyle, ile potrzebujesz, w przeciwnym razie, jeśli zjesz go za dużo, wymiotujesz. 25:16. Dla kontrastu, obecnie Szeol i Abaddon nigdy nie są zadowolone, a ludzkie oczy nigdy nie są zadowolone.

2720. Roztropność towarzysząca wstrzeźliwości skłania do oszczędzania. 21:20.

Cenny skarb pozostaje w domu mądrych, lecz głupi go pożera. Brak wstrzeźliwości uniemożliwia nam zachowanie roztropności. 24:27.

Przygotuj swoją pracę na zewnątrz, przygotuj wszystko w polu, a potem zbuduj swój dom. Przedstawienia życia bez wstrzeźliwości stają się jeszcze bardziej konkretne, gdy w następnym wykładzie spotykamy główne wady, takie jak obżarstwo i pożądanie. Zatem przedstawienie tej cnoty tutaj na razie może być stosunkowo krótkie.

25:28 podsumowuje stawkę, o którą toczy się gra. Podobnie jak miasto rozbite bez murów, jest miasto pozbawione panowania nad sobą. Nowy Testament oczywiście podkreśla znaczenie tego owocu Ducha w 5. rozdziale Listu do Galacjan, w Księdze Jakuba, w kilku fragmentach 1. Piotra, 2. Piotra i 1. Listu do Tymoteusza.

Biblijna nauka o wstrzeźliwości wpisuje się w realistyczny wzór cnot kardynalnych, który już naszkicowaliśmy. Z jednej strony, jako stworzenia Boże, wszyscy ludzie mogą spełnić pewne podstawowe standardy powściągliwości, czasem nawet ku względnemu wstydnemu ludu przymierza z Bogiem, jak sugeruje Paweł w fragmencie takim jak 1 Koryntian 5. Z drugiej strony ogólna ocena kultury ludzkiej nie napawa optymizmem. Głupców jest mnóstwo.

Pogaństwo ogólnie odzwierciedla Boga oddającego ludzi głupiej, bałwochwalczej i niepohamowanej pogoni za namiętnościami, które stają się poniżające, jak sugeruje koniec pierwszego rozdziału Listu do Rzymian. A sytuacja nie poprawia się w tych ostatnich dniach po pierwszym przyjściu Chrystusa. Ludzie przeciwstawiają się prawdziwie oczywistym szaleństwom, które można podsumować, podobnie jak 2 Tymoteusza 3, jako przyjemność, a nie Boga.

Dlatego łaska Boża musi nas uczyć wyrzekania się bezbożności i światowych namiętności, a w obecnym wieku prowadzić życie wstrzeźliwe, prawe i pobożne. Ponieważ bez błogosławionej nadziei upadłym ludziom brakuje motywacji do pełnego zachowywania wstrzeźliwości. Tytusa 2:11-13 Spośród czterech cnot kardynalnych, które w zasadzie są dostępne każdemu na mocy stworzenia, nasze studium skupi się teraz na trzech cnotach teologicznych, związanych w szczególności z odkupieniem.

Zarysy wiary, nadziei i miłości najpełniej wypełnia samoobjawienie się Boga w Jezusie Chrystusie, które dopełnia i przewyższa objawienie Boga Izraelowi. Istotne

prekursory kształtujące powołanie Chrystusa pojawiają się w Starym Testamencie, w działaniu Boga z ludem Przymierza. Trzeba przyznać, że mogą istnieć nawet luźne analogie między tymi cnotami teologicznymi, które obowiązują wśród pogan.

Jednak ostatecznie są to formy cnót, które zależą od łaskawej inicjatywy Boga i relacji z Bogiem w przymierzu. Zatem po pierwsze, jeśli chodzi o wiarę, istnieje podstawowa i wszechobecna ludzka potrzeba zaufania, ale nie tylko o tym mówimy. Wiara w kluczowym tutaj znaczeniu zaczyna się i kończy na Bogu, Stwórcy.

Wśród odpowiednich fragmentów Księgi Przysłów kilka kojarzy bojaźń Bożą przede wszystkim z prawym postępowaniem. Na przykład 16:6: Przez lojalność i wierność nieprawość zostaje odpokutowana, a przez bojaźń Pańską unika się zła. Zwróć uwagę na paralelizm pomiędzy wiernością, słownictwem dotyczącym wiary i bojaźnią Pańską.

Podobnie jak w przypadku wiary w Nowym Testamencie, tak i tutaj w Księdze Przysłów bojaźń Pańska jest niezbędna zarówno na początku kroczenia ścieżką, jak i na każdym etapie trwającej podróży. Bóg troszczy się o serce, z którego wypływa pobożność i postępowanie. 15:8 Ofiara bezbożnych jest obrzydliwością dla Pana, lecz modlitwa sprawiedliwych jest jego upodobaniem.

28:9: Jeśli ktoś nie słucha prawa, nawet jego modlitwy są obrzydliwością. Drugim aspektem wiary w Księgę Przysłów jest pokora. Kochać Boga Tory całym sercem oznacza nie podążać własną drogą.

Przepraszamy, znowu straciliśmy komputer. Bojaźń Pańska jest nauką mądrości, a pokora poprzedza honor. 15:33, Zwróć uwagę na paralelę pomiędzy bojaźnią Pana a pokorą.

20:24 , Pan kieruje wszystkimi naszymi krokami, jak więc możemy zrozumieć nasze własne drogi? Pokora nie była dla Greków cnotą kardynalną, ale jest dominująca w tradycji biblijnej. Co zwykle postrzega dumę jako bałwochwalczy korzeń grzechu, a może nawet innych głównych wad. Choć pokora jako taka nie jest wymieniana wśród cnót teologicznych, jest niezbędna w chrześcijańskim ujęciu życia moralnego, stanowiąc jego składnik nadziei i miłości, choć wyraźnie wynika z koncepcji wiary.

Pokora ma swoje błogosławieństwa, co 22:4 przedstawia pozytywnie, a 28:25 i 26 kładzie nacisk na kontrast. Taka osoba wierząca wyznaje grzech. 28:13 i 14: Nikt, kto ukrywa występki, nie zazna szczęścia, lecz kto je wyznaje i porzuca, dostąpi miłosierdzia.

Szczęśliwy jest ten, kto nigdy nie jest pozbawiony strachu, lecz kto ma twarde serce, popadnie w nieszczęście. Oprócz bogactwa, honoru, życia, bezpieczeństwa, miłosierdzia i szczęścia, wszystkie te błogosławieństwa wiążą się z pokorną bojaźnią

przed Bogiem, pokorną bojaźnią, że Bóg oferuje boskie schronienie, a tym samym pewność siebie i swoich dzieci. Zobacz na przykład 14:26 i 27.

Zamiast pokładać ufność w łasce władcy lub w czymkolwiek innym, czemu jesteśmy kuszeni, by zaufać i co może być tak krótkotrwałe, powinniśmy pokornie powierzyć się Bogu i Jego opiece. Jednak wiara w Przysłowia wiąże się z mądrością, a nie łatwowiernością. 14.15 Prości we wszystko wierzą, ale mądrzy rozważają swoje kroki.

Nie tylko powinniśmy unikać wiary we wszystko, ale też nie powinniśmy ufać byle komu. 25:19: Jak zepsuty ząb albo kulawa noga, tak zaufanie pokłada się w niewiernym w czasie utrapienia. Oczywiście nie powinniśmy ufać głupcom.

Strach przed Bogiem uczy nas mądrości, a nie antyintelektualizmu. Wiara szuka zrozumienia. W wierze nie jest najważniejsza jej subiektywna jakość, jakby była ona przeciwieństwem rozumu.

Jego znaczenie polega raczej na łączeniu nas z obiektami godnymi zaufania, a ostatecznie z Bogiem. Dlatego musimy słuchać mądrych słów i zwracać uwagę na nauki Boże, wzrastając w gotowości do mówienia takich słów innym, aby nasza ufność pokładała się w Panu. 22:19 w swoim kontekście.

Nadzieja i wiara są ze sobą bardzo ściśle powiązane. Ponieważ, jak to ujęto w Liście do Hebrajczyków 11, wiara jest pewnością tego, czego się spodziewamy, przekonaniem o tym, czego nie widać. Ktokolwiek pragnie zbliżyć się do Boga, musi wierzyć, że On istnieje i że nagradza tych, którzy Go szukają.

Dlatego Księga Przysłów, nie używając zbyt często tego słowa, odnosi się wszechobecnie do nadziei i zapewnia nas, że Bóg rzeczywiście pobłogosławi życiem sprawiedliwych, podczas gdy ci, którzy gardzą mądrością, w końcu wpadną w śmiertelne pułapki szaleństwa. Nadzieja sprawiedliwego kończy się radością, lecz oczekiwanie niegodziwych jest niczym. 10:28 Zatem mądrość jest drzewem życia, dzięki któremu ludzie mogą mieć nadzieję na rozkwit.

11:28-30 Ci, którzy ufają swemu bogactwu, uschną, ale sprawiedliwi zakwitną jak zielone liście. Ci, którzy niepokoją domy swoje, odziedziczą wiatr, a głupi będzie sługą mądrych. Owocem sprawiedliwych jest drzewo życia, ale przemoc odbiera życie.

Nadzieja zawarta w Księdze Przysłów skupia się na teraźniejszości. Odroczone nadzieje przyprawia serce o chorobę, lecz spełnione pragnienie jest drzewem życia. 13:12 Światło oczu raduje serce, a dobra nowina orzeźwia ciało.

15.30 Mimo to Księga Przysłów nie jest naiwna. Jego rozumienie życia koncentruje się na doczesnym błogosławieństwie, ale obejmuje przyszłe obietnice, nawet jeśli ich

znaczenie i zakres pozostają nieokreślone. Nadzieja motywuje nie tylko do samodzielnego poszukiwania mądrości, ale także do krzewienia jej u innych.

Karz swoje dzieci, póki jest nadzieja. Nie nastawiaj swego serca na ich zniszczenie. 19:18 Zawarte tu słownictwo odnosi się do czasów prostoty, w których młodzi ludzie mogą nadal wybierać mądrość zamiast szaleństwa.

Kontekst pokazuje jednak także szerszy zasięg nadziei. Jeśli młodzi ludzie dobrze zareagują, być może unikną zagłady, a ich rodzice będą mogli cieszyć się z ich rozkwitu. Mądrość ofiarowuje młodym ludziom słodycz, niczym miód, przyszłości danej przez Boga.

24:13-14 Do innych doczesnych zachęt do poszukiwania mądrości zalicza się możliwość życia w pokoju, nawet z wrogami. 16:7 Jednak dla kontrastu Księga Przysłów odwraca nadzieję od niegodziwości, siły, bogactwa i innych śmiertelnych alternatyw, którym moglibyśmy zaufać. Oprócz tekstów, o których już wspomniałem, zwróć uwagę na Księgę Przysłów 11:7.

Kiedy umierają bezbożni, gaśnie ich nadzieja, a oczekiwania bezbożnych stają się niczym. Księga Przysłów 23:18 ostrzega przed zazdrością grzesznikom i pokładaniem nadziei w towarzystwie żarłoków i pijaków. Księga Przysłów 24 ostrzega przed zamartwianiem się złoczyńcami i zazdrością niegodziwcom.

Zło nie ma przyszłości. Lampa bezbożnych zgaśnie . Nie można mądrze pokładać nadziei w ludzkiej sile ani w przewidywalności przyszłości.

27:1 Nie przechwalaj się dniem jutrzejszym, bo nie wiesz, co przyniesie dzień. W przeciwieństwie do Nietzscheńskiej krytyki chrześcijaństwa jako zaprzeczającego światu, mądrość biblijna uznaje zarówno, że dobry nastrój jest zdrowy, jak i że często wymaga doraźnych, a nie tylko ostatecznych bodźców. Te zachęty występujące tu i teraz, zachęcające słowa, spokojny umysł, który zwycięża niepokój, dobre wieści i tym podobne, mają pełne znaczenie jedynie w życiu poświęconym bojaźni Bożej.

Życie musi leżeć na końcu, a nie tylko na środku ścieżki, a Bóg musi w końcu wygładzić nieuniknione nierówności wynikające z tego, jak mądrzy i głupi doświadczają życia tu i teraz. Już same wysiłki podjęte w tej książce, by bagatelizować lub zaprzeczać sukcesowi niegodziwych, służą jako dowód A, potwierdzający, przynajmniej na razie, oczywiste dowody przeciwne. Nadzieja zawarta w Księdze Przysłów nie jest irracjonalna ani naiwna, ale pomaga nam zastosować nasz rozum poza obecnym doświadczeniem lub tym, co możemy automatycznie zobaczyć.

W ten sposób dochodzimy wreszcie do szczytu cnót chrześcijańskich. Największą z nich jest miłość, 1 Koryntian 13:13. Augustyn nawet cnoty kardynalne traktuje jako formy miłości. Oznacza to, mówi, że nasza miłość do Boga musi być zachowana cała i

nieskalana, co jest dziełem wstrzemięźliwości, że nie może ustąpić przed nieszczęściem, które jest dziełem męstwa, i że nie może służyć nikomu poza Nim, co jest dziełem sprawiedliwości, i wreszcie, że nasza miłość musi być czujna w rozeznawaniu rzeczy, aby nie dać się podważyć podstępem i oszustwem, a to jest dziełem roztropności.

Pod pewnymi względami pokora jest korzeniem cnót, a miłość jest owocem. W innym sensie miłość jest korzeniem i matką wszystkich pozostałych cnót, mówi Tomasz z Akwinu, ponieważ życie moralne polega zasadniczo na miłości do Boga i bliźniego. Na swój sposób zarówno pokora, jak i miłość sprzeciwiają się pychie, podstawowemu grzechowi, który kieruje naszą skłonność do bałwochwalstwa w stronę egoizmu.

Używam terminu „dobroczynność”, aby chronić się przed nieprzydatnie szerokimi konotacjami słowa miłość. Nie chcę też sugerować, że działalność charytatywna jest zbyt wąska i koncentruje się na jałmużnie. Dobroczynność raczej udoskonalą, niż niszczy lub pozostawia nietknięte, dobre naturalne miłości, takie jak przyjaźń, miłość rodzicielska i miłość romantyczna.

Niemniej jednak miłość objawia się w sposób szczególny i ostateczny w Jezusie, zwrócona przede wszystkim ku Trójjedynemu Bogu, który odkupia nas w Chrystusie. Miłość polega na szukaniu dobra innych w świetle Bożej miłości do nich. Kiedy w Księdze Przysłów zastanawiamy się nad hojnością i błogosławieństwem, wspomniałem już, że Księga Przysłów pozornie traktuje jałmużnę niemal jak obowiązek, nie rozwiązując żadnej zagadki, jaką mogłoby to zrodzić się w powiązaniu ze sprawiedliwością.

Przysłowia po prostu są zajęte przedstawianiem błogosławieństwa wynikającego z hojności. 11:17: Uprzejmi nagradzają się, okrutni zaś wyrządzają sobie krzywdę. 11:24-25, niektórzy dają darmo, a mimo to stają się coraz bogatsi.

Inni wstrzymują to, co się im należy, i cierpią jedynie niedostatek. Osoba hojna zostanie wzbogacona, a ten, kto daje wodę, otrzyma ją. W uderzającej metaforze, 19:17 mówi, że kto jest dobry dla biednych, pożycza Panu i otrzyma pełną spłatę.

Podstawowy pogląd na posiadanie rzeczy jest taki, że używane umiarkowanie są środkiem do dzielenia się radością. Używane nieumiarkowanie, oszukują nas, abyśmy poszukiwali szczęścia w niewłaściwy sposób. Dzisiejsze ewangelie sukcesu opierają się na powiązaniu między hojnością a błogosławieństwem, nie podkreślając jednakowo i adekwatnie natury prawdziwego błogosławieństwa.

Nie wspominając już o ostrzeżeniach Księgi Przysłów przed lgnięciem do bogactwa i samego siebie. Na przykład lepszy jest obiad warzywny, w którym jest miłość, niż utuczony wół i nienawiść z nim. 15:17.

Po drugie, miłość w Księdze Przysłów jest kwestią miłosierdzia. Pomoc jest czasami konieczna dla każdego i Bóg łaskawie zaspokaja tę potrzebę za pośrednictwem rodziny, przyjaciół i sąsiadów. Jednak niektórzy są prawdziwymi przyjaciółmi niż inni.

Niektórzy przyjaciele bawią się w przyjaźń, ale prawdziwy przyjaciel jest bliżej niż najbliższy krewny. 1824. Biorąc pod uwagę silną zależność od rodziny, w kontekście, z którego wywodzi się to przysłowie, zawiera ono niezwykle potwierdzenie przyjaźni, jeśli przyjaciel może przyłgnąć bliżej niż brat.

Członkowie rodziny nie zawsze odpowiadają naszym potrzebom. Nie porzucaj przyjaciela ani przyjaciela swoich rodziców. Nie idź do domu swojej rodziny w dniu swego nieszczęścia.

Lepszy jest sąsiad, który jest blisko, niż krewny, który jest daleko. 27:10. Miłosierdzie nie jest tylko dla naszych bliskich czy nawet innych ludzi, ale także dla zwierząt.

Sprawiedliwi znają potrzeby swoich zwierząt, lecz miłosierdzie bezbożnych jest okrutne. 12:10. Miłosierdzie jest zatem postawą, która przenika czyjeś życie.

Nie chodzi tylko o bycie miłym dla przyjaciół lub przełożonych, dzięki którym chcesz osiągnąć postęp. Po trzecie, taka miłosierna miłość dąży do pojednania. Nienawiść zakrywa konflikty, ale miłość zakrywa wszystkie przestępstwa.

10:12. Ten, kto przebacza zniewagę, sprzyja przyjaźni, ale ten, kto trwa w sporach, oddala przyjaciela. 17:9.

Nie oznacza to jednak, że miłość jednająca może wymagać skonfrontowania się z błędem. Lepsza jest jawna nagana niż ukryta miłość. Rany zadawane przez przyjaciela są w dobrych intencjach, ale obfite są pocałunki wroga.

27:5 i 6. Żelazo wyostrza żelazo, a jedna osoba wyostrza rozum drugiej. 27:17. Zamiast wzniecać konflikty lub pogardzać bliźnimi, powinniśmy promować dobro społeczności, co czasami może wiązać się z lekceważeniem wykroczeń, a innym razem łaskawą konfrontacją z nimi.

Poza konkretnymi wersetami dotyczącymi włączania się w miłość, po czwarte i ostatnie, w Księdze Przysłów spotykamy pedagogikę miłości, wysiłek pomagania ludziom w uczeniu się i nauczaniu cnót. Sama książka jest pełna miłości zarówno pod względem upragnionego celu, jak i cierplivej realizacji tego celu. Dostrzeganie początkowej prostoty i wielu potencjalnych pułapek, na które młodzi napotykają po drodze.

Pedagogika Księgi Przysłów jest stanowcza, ale jednocześnie delikatna i unika wyrafinowanej, banalnej tolerancji, która jest dla nas dzisiaj tak kusząca. Przysłowia są realistyczne. Cierpliwość nie może być nieskończona.

Po pewnym czasie ludzie są mało prawdopodobni lub nawet niezdolni do reform, mówiąc po ludzku. Dlatego nikt nie powinien zawracać sobie głowy rzucaniem peret przed wieprze. Dobroczynność nie oznacza naiwności ani rozkładu w kwestii prawdopodobieństwa odwrócenia ludzi, co mogłoby być niebezpieczne dla mądrych.

Działalność charytatywna jest dla przyjaciół, a nie tylko dla głupców i wymaga wrażliwej mądrości w pomaganiu innym. Jak ocet na ranę, tak ten, kto śpiewa pieśni zbolełemu sercu. Jak ćma w ubraniu lub robak w drewnie, smutek gryzie ludzkie serce.

25:20 i 14:10. Zatem u osoby, która jako przyjaciel lub członek rodziny pomogłaby ci wzrastać w mądrości, pożądana jest lojalność. 19:22. A zatem miłość musi być połączona z roztropnością, jeśli mamy uczestniczyć w pedagogice, którą stara się realizować Księga Przysłów.

Tak więc, jak mówi Paweł w Liście do Filipian 1, 9 do 11, oto moja modlitwa, aby wasza miłość coraz bardziej przepełniała się wiedzą i pełnym wglądem, aby pomóc wam określić, co jest najlepsze, abyście w dniu Chrystusa mogli być czysti i nienaganni wydawszy żniwo sprawiedliwości, które przychodzi przez Jezusa Chrystusa na chwałę i cześć Boga.

To jest dr Daniel J. Trier i jego nauczanie na temat Przysłów dla chrześcijańskiego życia. To jest sesja numer dwa, rozdziały Przysłów 10-29, Cnotliwy charakter.